

SPIS TREŚCI

WSTĘP

- 5 • Andrzej Szczerski, *Peryferia jako centra*

MODERNIZM NA PERYFERIACH

- 15 • Monica Strauss,
Ogniwo skoczowsko-wiedeńskie: projekt rodzinny
- 35 • Ursula Prokop,
Wiedeński modernizm w Skoczowie. Twórczość Josefa Hoffmanna i Jacquesa Groaga a region Śląska i Moraw
- 56 • Joanna Jędrzejczyk, Ewelina Rosińska,
Aleksandra Suława,
Przedsiębiorcy, artyści, mecenasi – wille Spitzerów i Sinaibergerów w Skoczowie
- 102 • Irma Kozina,
Modernistyczna utopia pedagogiczna – ogródki jordanowskie w Katowicach czasów dwudziestolecia międzywojennego
- 126 • Małgorzata Omilanowska,
Polska nad Bałtykiem. Konstruowanie wizualnej identyfikacji państwa morskiego (1918–1939)

- 176 • Jacek Friedrich,
Tożsamość peryferii. Nowoczesność i tradycjonalizm w architekturze Wolnego Miasta Gdańska
- 217 • Andrzej Szczerski,
„Nowa Europa” i modernistyczne enklawy

APPENDIX

- 259 • Michał Zawada,
Wille Sinaibergerów i Spitzerów
- 306 • Andrzej Szczerski,
Projekt Skoczów. Za-skoczenie
- 309 • BIOGRAMY

Modernizm i modernizacja stały się dziś tematem dyskusji prowadzonych przez historyków sztuki, krytyków i artystów. Szczególne miejsce w tej debacie zajmują tytułowe „peryferia”: całe regiony, a nawet poszczególne kraje z rozmaitych przyczyn pomijane podczas pisania historii nowoczesności. Jak pokazują bowiem współczesne badania, model obejmujący jedynie artystyczne centra jest dalece niewystarczający i eliminuje szereg spektakularnych osiągnięć pojawiających się na peryferiach kanonicznej mapy. Tymczasem to właśnie tam dochodzi do połączenia kluczowych cech różnych centrów. W konsekwencji powstaje nowa wartość będąca wynikiem swobody twórczej artystów dokonujących nieznanego nigdzie indziej syntezy i tworzących wyjątkowe dzieła sztuki.

Niniejsza publikacja, koncentrując się na historii architektury i sztuki w II Rzeczypospolitej, zwraca uwagę na znaczenie dwóch regionów postrzeganych w okresie międzywojennym jako enklawy nowoczesności, a więc województwa śląskiego i wybrzeża Bałtyku z Gdynią i Gdańskiem jako wiodącymi ośrodkami. Historia modernizmu widziana z tej perspektywy może być przykładem historii peryferiów i partykularnych projektów modernizacyjnych, bez których nie sposób zrozumieć historii nowoczesności.

ANDRZEJ SZCZERSKI (ur. 1971) – dr hab. historii sztuki, wykładowca w Instytucie Historii Sztuki UJ, prowadzi badania nad sztuką od przełomu XIX i XX wieku po współczesność, zajmuje się także problematyką kuratorską. Krytyk sztuki, współtwórca i kierownik muzealnych studiów w Instytucie Historii Sztuki UJ. Od 2009 roku prezes Zarządu Stowarzyszenia Krytyków Sztuki.

cena: 30 PLN (w tym 5% VAT)

ISBN 978-83-931999-1-4

9 788393 199914 >

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

315992

000-315992-00-0